

Jan Casserstedt
jan.casserstedt@varmdo.se
08-570 483 16
Jurist

Tjänsteskrivelse

ÅLSTÄKET 7:1, Skärgårdsvägen 203: Yttrande till mark- och miljödomstolen avseende pumpstation mm, mål nr M 348-15

Förslag till beslut

Bygg- och miljöavdelningen föreslår bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden besluta att:

1. lämna nedanstående yttrande.
2. omedelbart justera protokollet.

Ärendet

Mark- och miljödomstolen har berett bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun (nämnden) tillfälle att yttra sig över av domstolen bifogade handlingar. Yttrandet ska vara domstolen tillhanda senast den 3 april 2015.

Nämnden beslutade den 19 juni 2012 att en pumpstation på fastigheten Ålstäket 7:1 kunde bedrivas i överensstämmelse med gällande tillstånd samt i enlighet med vad verksamheten i huvudsak angivit i anmälan, samt med vissa villkor vid utsläpp av orenat avloppsvatten i Mörtnäsviken. Beslutet överklagades av Ljungs samfällighetsförening till Länsstyrelsen som avslog överklagandet i beslut den 15 december 2014. Föreningen har i huvudsak yrkat att reservkraftsaggregat ska installeras vid pumpstationerna i Ålstäket och även vid nästkommande station, Tjustvik, för att förhindra bräddning från pumpstationerna vid elavbrott. Enligt Länsstyrelsens beslut uppgår kostnaden för detta till totalt 1 100 000 kronor.

Yttrande i mål M 348-15

Nämnden vill efter förnyad bedömning framföra att reservkraftsaggregat är en miljömässigt motiverad lösning med tanke på miljönyttan vägt mot kostnaden för att installera denna säkerhetsanordning.

Vid tidpunkten för nämndens beslut var inte kostnaden för denna åtgärd känd, varför det förelades verksamhetsutövaren att utarbeta en uppdaterad plan för ledningsnätet där planerade åtgärder skulle beskrivas. Det skulle enligt beslutet särskilt redovisas vilka åtgärder som bedömdes som maxalternativ där ekonomin avvägdes mot miljönyttan. Den rapport till vilken hänvisas i samfällighetens yttrande (*Beräkning av kostnader för åtgärder mot bräddningar, 2012-12-04*) inkom till följd av kommunens föreläggande.

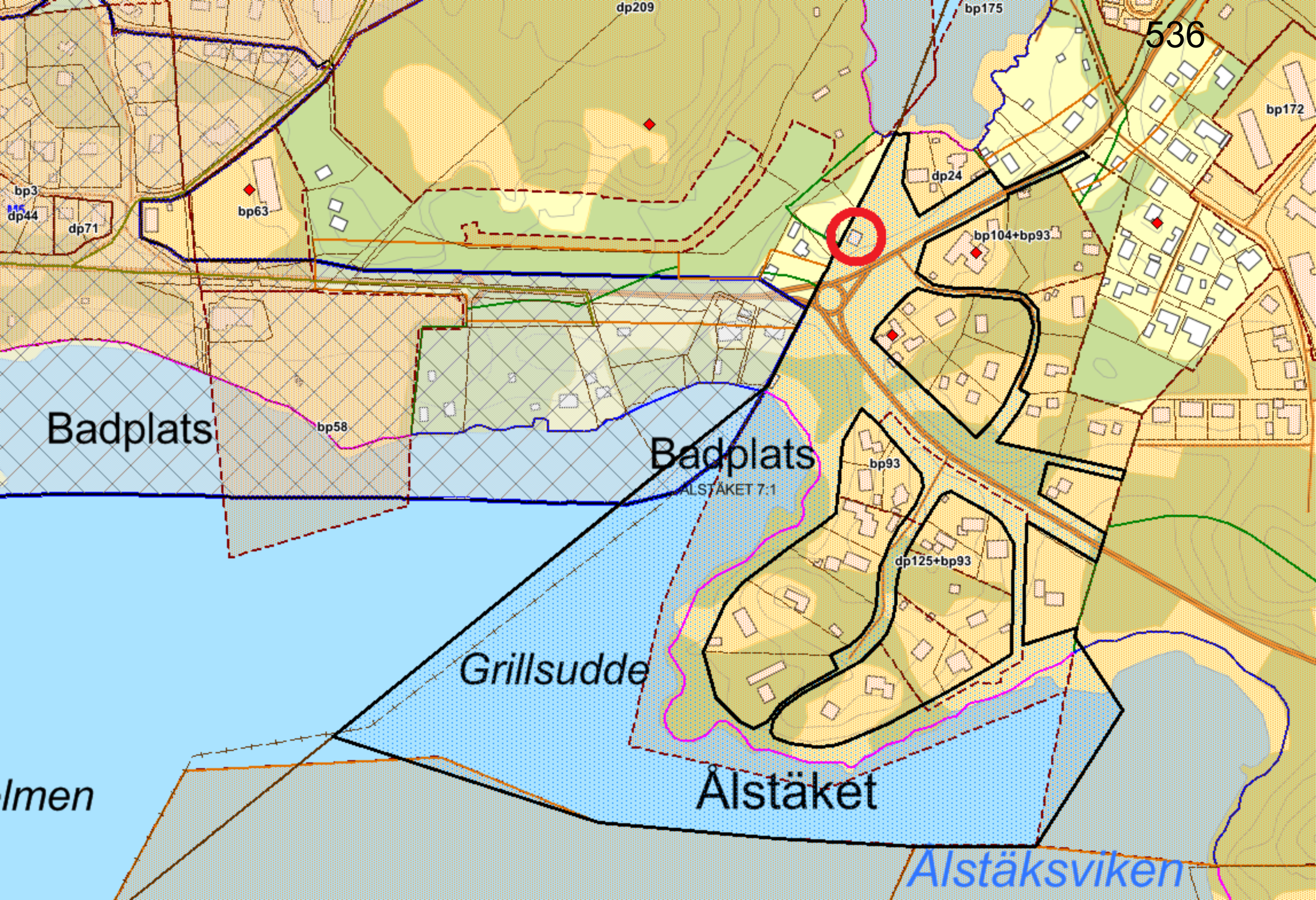
Nämnden yrkar därmed att mark- och miljödomstolen återförvisar ärendet till bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun för att som första instans pröva om föreläggande om att installera reservkraftsaggregat vid de aktuella pumpstationerna är en miljömässigt motiverad försiktighetsåtgärd enligt 2 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

BYGG- OCH MILJÖAVDELNINGEN

Jelinka Hall
Avdelningschef

Jurist

Bilagor:
Ritningar

536

Badplats

Badplats
ÄLSTÄKET 7:1

Grillsudde

Älstäket

Alstäksviken

Imen

Bygg-, miljö- och
hälsoskyddsnämnden i Värmdö
kommun
134 81 Gustavsberg

Ljungs samfällighetsförening ./.. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun
angående **angående ändrad verksamhet, pumpstation, på fastigheten Ålstäket 7:1 i Värmdö kommun.**

Ni får tillfälle att yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 2-3, 5.

Ert yttrande ska vara skriftligt och ha kommit in till mark- och miljödomstolen **senast den 18 mars 2015**. I yttrandet ska domstolens målnummer M 348-15 anges.

Om Ni inte svarar kan målet ändå komma att avgöras.

Louise Jönsson
Telefon avdelning 3, 08-561 656 30

Bifogas, aktbilaga 2-3, 5

Länsstyrelsen Stockholm

Box 22067

104 22 STOCKHOLM

INKOM
LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

2015 -01- 15

DNR: 5052-1363-2015

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2015-01-21
MÅLNR: M 348-15
AKTBIL: 2

Överklagande till Mark- och Miljödomstolen avseende ärende: Beteckning 5051-29131-2012, Överklagande av miljö- och hälsoskyddsnämnds beslut angående anmälan om ändrad verksamhet, pumpstation, på fastigheten Ålstäket /:1 i Värmdö kommun.

Ljungs samfällighetsförening har vid brevöppningen efter jul- och nyårshelgerna, den 7 januari, tagit del av länsstyrelsens beslut i ovanstående ärende. Vi beklagar att detta inte kunnat ske tidigare, och hänvisar till att samfälligheten drivs med frivilliga resurser, som inte varit tillgängliga för verksamheten under helgerna.

Efter att ha gått igenom handlingarna har samfällighetens styrelse fattat beslut om att överklaga ärendet till Mark- och miljödomstolen.

1. Motiv och yrkande

De huvudsakliga skälen till vårt överklagande är följande:

Ljungs samfällighetsförening anser att den rimlighetsavvägning länsstyrelsen gjort enligt 2 kap. 7 § är uttryck för en grov felbedömning. De risker och olägenheter som uppkommer i närmiljön vid Ålstäkets pumpstation vid en bräddning är enligt vår bestämda mening så stora att de motiverar en ytterligare investering på ca 1,1 mkr i permanenta reservkraftaggregat vid denna och efterföljande pumpstationer.

Vi kan konstatera att anläggningen efter den uppgradering som nu gjorts har kapacitet att hantera starkt ökande flöden, och delar uppfattningen att risken för att ovidkommande vatten skall leda till bräddning i nuläget är liten. Pumpkapaciteten saknar emellertid helt betydelse vid strömavbrott – stationen bräddar då direkt, vilket senast visat sig under hösten 2014.

Det är riktigt att det i nuläget är relativt få fastigheter som är anslutna till pumpstationen, vilket leder till begränsade bräddningsvolymmer. Denna situation förändras emellertid snabbt redan när Hemmestas reningsverk läggs ned, vilket planeras ske under 2015. Under olyckliga omständigheter (t ex partiella strömavbrott på Värmdö), kan bräddningsvolymerna då bli mycket stora, något som den nya bräddningsledningen synbarligen också dimensionerats för. Att så kan bli fallet bekräftas också av Miljö- och hälsoskyddsnämndens egna skäl för att avvisa idén om buffertbassänger.

Mot denna bakgrund anser vi det som fullt rimligt att kräva att man vid ombyggnaden av Ålstäkets pumpstation inte enbart förbättrar kapaciteten/bräddningsförmågan utan också driftsäkerheten. Eftersom elavbrott av allt att döma fortsättningsvis kommer att vara den främsta anledningen till driftsstörningar, är reservlaggregat då en både enkel och förhållandevis billig teknik.

Länsstyrelsen påpekar i sitt beslut att Värmdö kommun nu söker tillstånd vad avser hela ledningsnätet, och att detta kan leda till nya överväganden. Vi är starkt medvetna om detta och har tillsammans med andra intressenter i närområdet framfört synpunkter i frågan. I ansökningshandlingarna föreslås dock tyvärr inga investeringar i ökad driftssäkerhet vid Ålstäkets pumpstation, så vi har i nuläget inga skäl att positivt avvakta resultatet av denna process.

Det förtjänar också att påpekas att vi återigen tyvärr har tvingats konstatera att Värmdö kommun inte hanterar bräddningar från Ålstäkets pumpstation på det sätt man ålagts av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vid bräddningen hösten 2014 fanns fortfarande ingen för allmänheten lätt tillgänglig information på websidan, och några tecken på provtagning i vattnet utanför pumpstationen syntes inte till. Vi uppfattar detta som synnerligen nonchalant.

Vi yrkar alltså att Mark- och miljödomstolen skall ålägga Värmdö kommun att som villkor för driften förbättra säkerheten vid Ålstäkets pumpstation genom att genomföra en kompletterande investering i permanent reservel vid denna och erforderligt antal efterföljande pumpstationer.

2. Övrigt

Vi har för avsikt att anlita ett juridiskt ombud för att driva ovanstående överklagande. För att få rimlig tid till förberedelser begär vi därför anstånd t o m den 15 mars 2015 att inkomma med fullständiga handlingar i ärendet.

Ljung, den 13 januari 2015

Peter Hallén

Ordförande, Ljungs Samfällighetsförening

Adress: Box 41, 139 21 Värmdö

Vår kontaktperson i detta ärende är Claes Warnström, tel.: 070/9154325,

e-post: claes@warnstrom.se

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

Enheten för överklaganden
Anna Ahrling
010-223 12 07

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2015-01-21
MÅLNR: M 348-15
AKTBIL: 3

Klagande
Ljungs samfällighetsförening
Box 41
139 21 Värmdö

Motpart
Värmdö kommun
Samhällsbyggnadskontoret
134 81 Gustavsberg

Överklagande av miljö- och hälsoskyddsnämnds beslut angående anmälan om ändrad verksamhet, pumpstation, på fastigheten Ålstäket 7:1 i Värmdö kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Bakgrund

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun beslutade den 19 juni 2012, Dnr 2010.1987, att meddela följande beslut gällande pumpstationen på fastigheten Ålstäket 7:1:

1. Pumpstationen Ålstäket ska bedrivas i överensstämmelse med vad som framkommer i gällande tillstånd för verksamheten samt vad verksamhetsutövaren i huvudsak angivit i anmälan med tillägg av punkterna 2 och 3.
2. Vid utsläpp av orenat avloppsvatten i Mörtnäsviken ska åtgärder enligt i anmälan inkommet egenkontrollprogram vidtas med följande tillägg:
 - a. Nivån på städningen ska dokumenteras tydligare där det framgår att alla synliga och åtkomliga fasta partiklar och föremål som kan härledas till en bräddning ska saneras/plockas upp längs med stränder ut förbi Mörtnäsviken (ca 650 meter ut från land). Städningen ska pågå tills allt fast material härstammat från bräddningen har krattats upp.
 - b. Om det har bräddat vintertid ska, utöver den städning som kan vidtas omgående efter bräddtillfället, en vårstädning längs med stränderna enligt punkt a ske efter snösmältning.
 - c. Efter bräddtillfället ska det genom vattenprovtagning och analys av enterokocker och e-coli visas på att viken har återgått till badvattenkvalité.
 - d. Det ska framgå i en tydlig checklista i egenkontrollen vilka åtgärder som vidtas när bemanningen kommer till platsen efter ett bräddtillfälle samt en bedömning av hur lång tid det bör ta för bemanningen att inställa sig på plats.
 - e. Beskrivning av hur bräddflödesberäkningen sker vid strömbortfall.

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

- f. Informera omgående efter bräddning (oavsett mängd bräddat vatten och tid på året) vid pumpstationshuset om att viken misstänks vara påverkad av otjänliga halter av bakterier och att bad inte rekommenderas. Information om utsläppet ska även finnas tillgängligt på hemsidan.
- g. En rutin för inkomna synpunkter och klagomål.

Uppdateringar i egenkontrollprogrammet enligt ovan ska ha genomförts senast 3 månader efter lagakraftvunnet beslut.

- 3. En uppdaterad plan för ledningsnätet (jämför villkor i tillståndet för Hemmesta Reningsverk) ska redovisas senast 6 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft. En sådan plan ska som minst innehålla en uppföljning av orsakerna till bräddningar vid Ålstäkets pumpstation samt en beskrivning av vilka åtgärder som ytterligare planeras att vidtas framöver. Åtgärderna ska också innefatta sådana åtgärder som bedöms som maxalternativ där ekonomin avvägs mot miljönyttan.

Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

I beslutet anføres bl.a. följande. Bakgrunden till ombyggnaden av Ålstäkets pumpstation är att Hemmesta reningsverk ska läggas ner för omkoppling till Käppala. Ålstäkets pumpstation har sedan tidigare en bräddledning som mynnar i strandkanten inne i Mörttäsviken. Bräddning har skett vid elva tillfällen de senaste två åren (2010 och 2011) och totalt har 1200 m³ bräddat. Bräddning sker främst på grund av mycket dagvatten i ledningsnätet samt strömavbrott. Bräddning sker då vattnet inte har någon annanstans att ta vägen än ut i en recipient eller tillbaka in i bostäderna. Det finns ingen buffertkapacitet på ledningsnätet eftersom flödena är för stora. Pumpstationen ska byggas om invändigt så att det ska finnas tre pumpar. Det hela dimensionerade flödet beräknas kunna klaras och planen är att en pump alltid ska finnas i reserv.

Ljungs samfällighetsförening, ägare till fastigheten Ljung 1:1, har överklagat nämndens beslut och yrkar att pumpstationen omedelbart förses med ett permanent reservkraftaggregat; att driften på samma sätt säkras även vid efterföljande pumpstationer nedströms mot Käppala, alternativt att en "buffertbassäng" anläggs, som temporärt kan ta emot bräddningsvolymerna; att en plan upprättas för successiva ytterligare investeringar i driftsäkerheten i pumpstationen/nätet; att en plan upprättas för hur allmänheten på ett snabbt, enkelt och säkert sätt ska underrättas vid en inträffad bräddning. Exempel på sådana åtgärder är teknik för automatisk avskiljning av fasta partiklar vid en bräddning och en förlängning av bräddningsledningen till en plats som har en garanterat bra vattenomsättning vid en eventuell bräddning. Till stöd för sin talan anför föreningen i huvudsak följande. Föreningen har påpekat att förändringarna genomförs utan giltiga tillstånd och utan rimlig kontakt med dem och andra intressenter i närområdet. Som grannar till pumpstationen hade de inbjudits att inkomma med synpunkter, vilket de också gjort. Sammanfattningsvis är det deras uppfattning att kommunen starkt underskattar de risker och olägenheter som uppstår i närområdet vid bräddningar från pumpstationen och att ambitionsnivån

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

vad gäller de tekniska lösningarna inte står i proportion till detta. De har påpekat ett antal tekniska möjligheter att minimera riskerna. Högsta prioritet är att säkra pumpfunktionen vid elavbrott. Det kan inte anses godtagbart att en skärgårdskommun med en uttalat hög ambitionsnivå vad gäller miljön planerar att vid driftsstörningar släppa ut stora mängder orenat avloppsvatten direkt i en recipient. Detta dessutom utan att ha tillräckligt utrett förutsättningarna för att säkra systemet mot all dagliga företeelser som strömvabrott och kraftiga regn. Det hänvisas också i protokollet till den "frivilliga" ansökan kommunen arbetar med för hela ledningsnätet som ett sätt att på sikt åstadkomma en bra helhetslösning. Däremot saknas helt krav på specifika tekniska förbättringar av pumpstationen som villkor för de kraftigt utökade volymer som planeras. De uppgraderingar som redan skett av pumparna i syfte att klara större flöden och att skapa reservkapacitet vid felfunktioner är bra men det hjälper inte om ett strömvabrott direkt slår ut hela funktionen med en omedelbar bräddning som följd. Mobil reservkraft kan teoretiskt sättas in vid ett strömvabrott men dels tar det avsevärd tid att få ett mobilt aggregat på plats vid Ålstäket, dels kommer pumpstationen i alla händelser inte att prioriteras. Mobil reservkraft är därför ingen lösning på problemet utan det enda rimliga är att redan nu installera fasta elaggregat på denna och efterföljande pumpstationer. Enligt deras mening har man vid bedömningen av riskerna vid bräddningar från Ålstäkets pumpstation lagt alldeles för stor vikt vid den rapport som upprättats av Stockholms vatten. Den är mycket summarisk och innehåller framförallt generella slutsatser om vad som kan tänkas hända vid en bräddning. Det framgår tydligt att ingen specifik information inhämtats om vare sig bräddningsvolymer eller strömningsförhållandena i Mörtnäsviken. Slutsatserna i rapporten handlar om Torsbyfjärden i sin helhet och inte om deras närmiljö i Mörtnäsviken. Ett betydligt bättre underlag krävs för en korrekt bedömning av de lokala effekterna av en bräddning och därmed också en korrekt bedömning av vilka tekniska lösningar som krävs för att på ett rimligt sätt undvika en negativ miljöpåverkan i viken. De rutiner som Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden ålagt förvaltningen att tillämpa fungerar inte i praktiken. Vid den bräddning som inträffade den 16 juli 2012 var det boende i Ljung som upptäckte att vattnet var förorenat och informerade kommunen om detta. Det var föreningen som fick upplysa förvaltningen om vilka åtgärder kommunen åtagit sig att vidta och trots påpekandet fanns ännu mer än ett dygn efter bräddningen inte någon information på hemsidan eller något anslag vid pumpstationen, trots att utsläppet inträffade mitt i badsäsongen. I övrigt hänvisar föreningen till tidigare inlagor till nämnden.

Nämnden har med anledning av överklagandet beretts tillfälle att yttra sig och därvid framfört i huvudsak följande. Nämnden har gjort bedömningen att det i dagsläget inte finns en teknik som med rimliga medel kan åstadkomma att bräddning från pumpstationer undviks helt och hållet. Anledningen är att bassänger skulle behöva vara orimligt stora för att klara av 100-300 liter/sekund. Permanenta reservkraftverk bedöms i dagsläget inte kostnadsmässigt motiverat i förhållande till miljönyttan bl.a. då reservkraftverk också behövs vid nästföljande stationer för att undvika att enbart förflytta bräddningen till en annan station. Bedömningen angående miljönyttan grundar sig på en inlägga från Stockholm

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

vatten där det framgår att eventuella bräddningstillfällen från stationen i Ålstäket inte kan anses ge några bestående effekter för miljön eller hälsan. Även om inlagan till viss del var av övergripande karaktär ansågs yttrandet, med stöd av Stockholm vattens erfarenhet och expertis, ändå vara en tillräcklig bakgrund för att kunna visa på risker för effekterna för miljön och hälsa. Nämnden har fattat beslutet att ett utökat förebyggande arbete istället ska vara utgångspunkten i dagsläget för att förhindra bräddningar. Detta ska bl.a. ske genom att investeringar görs i ledningsnätet för att undvika inläckage av ovidkommande vatten. Vid pumpstationen i Ålstäket skedde 2010 och 2011 sex av elva antal bräddningar p.g.a. ovidkommande vatten, två skedde p.g.a. strömavbrott och resterande saknar orsaksregistrering. Bräddningar p.g.a. ovidkommande vatten bedöms kunna vara möjliga att bygga bort. Risker för hälsoeffekter finns under och ett tag efter bräddning. Därför har nämnden ansett att information om pågående bräddning är nödvändig och måste vara tydlig och lätt åtkomlig för att hälsoriskerna ska kunna anses beaktad och åtgärdad. Nämnden anser också att mer information om pumpstationers funktion, samt en information och uppföljning gällande kravet på att takvatten inte får kopplas på till spillvattenledningarna kan vara avgörande för att undvika framtida bräddningar som orsakas av ovidkommande vatten. Bristerna har framkommit i verksamheten efter att beslut togs. Bristerna bestod i att anläggningen i sin helhet inte var slutförd och en bräddning kunde därför ske utan att larmet gick och onödigt mycket avloppsvatten bräddades ut innan åtgärd. När samhällsbyggnadskontoret fick kännedom om bräddningen följdes nämndens beslut och åtgärder gällande larmet har vidtagits. Uppföljande tillsyn har utförts där samhällsbyggnadskontoret har redovisat en reviderad ledningssaneringsplan samt ett reviderat egenkontrollprogram. Händelsen är anmäld som misstanke om miljöbrott.

Ljungs samfällighetsförening har med anledning av vad nämnden anfört beretts tillfälle att yttra sig. Föreningen har därvid i huvudsak framfört följande. Föreningen har information om de volymer orenat avloppsvatten som släppts ut i viken de senaste åren men avstår från att göra en egen bedömning av vilka volymer som kan komma att bräddas i olika scenarier efter det att ytterligare områden framgent anslutits till pumpstationen. Det kan dock konstateras att nämnden själv anger ett möjligt flöde om 300 l/sekund som skäl för att inte ens överväga byggandet av en buffertbassäng. Vid ett strömavbrott liknande det som senast inträffade så sent som i december 2012 blir vid detta flöde den mängd avloppsvatten som hamnar i viken 6 480 000 liter. En sådan volym orenat avloppsvatten kommer att orsaka en väsentlig negativ påverkan på miljön och trivseln i ett tätbefolkat område. I sitt yttrande framhåller kommunen att förebyggande åtgärder vad avser tillflödet till ledningsnätet är huvudinriktningen för att undvika bräddningar från Ålstäkets pumpstation. Det är bra att insatser görs för att minska tillflödet av ovidkommande vatten till ledningsnätet, men som strategi för att förhindra bräddningar från just denna pumpstation saknar dessa helt betydelse eftersom pumparna under 2012 redan uppgraderats för att klara ett mycket större flöde än tidigare. Därmed klarar de rimligen i nuläget även det extra tillskott som uppkommer till följd av omfattande regn och snösmältning. Referenser till bräddningar som inträffat under 2010 och 2011 är därför helt

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

irrelevanta. I nuläget utgör strömavbrott den största risken för att bräddningar ska inträffa vid denna pumpstation. Det är därför en fullt rimlig och inte orealistiskt dyr åtgärd att säkra pumpfunktionen i Ålstäket och efterföljande pumpstationer genom permanenta reservaggregat. Ett alternativ till detta är att efter Ålstäket anlägga en buffertbassäng. Att det i en framtida Extremsituation skulle kunna bli ännu större volymer är enligt deras uppfattning inget giltigt skäl att avstå från att genom en bassäng säkra sig mot mer frekvent uppkommande problem.

Ljungs samfällighetsförening har kompletteringsvis anfört att den utredning som kommunen utfört om vilka ytterligare åtgärder som skulle kunna vidtas ger stöd åt att investeringen i fasta aggregat för reservel är både miljömässigt vetligt och kostnadsmässigt fullt rimligt att vidta. Till yttrandet har en rapport fogats.

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 2 kap. 3 § första stycket miljöbalken, MB, ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässigt verksamhet användas bästa möjliga teknik. Av andra stycket framgår att dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 2 kap. 7 § första stycket MB föreskrivs bland annat att kraven i 2–6 §§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Av 26 kap. 1 § första stycket MB ska tillsynen säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. I andra stycket första meningen anges att tillsynsmyndigheten för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning ska kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Enligt 26 kap. 9 § MB får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Länsstyrelsens bedömning

En pumpstation för avloppsvatten är inte tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251), MPF. Detsamma gällde enligt den tidigare gällande förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd i sin lydelse vid tidpunkten för nämndens beslut. Det överklagade beslutet får således ses som ett föreläggande enligt 26 kap. 9 § MB.

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

Ålstäkets pumpstation har försetts med tre pumpar. En pump pumpar 130 liter/sekund. I dagsläget är cirka 2600 personer anslutna till pumpstationen. År 2033 beräknas cirka 30 000 personer vara anslutna vilket innebär ett flöde om 7 100 m³/dygn och ett maxflöde om 273 liter/sekund. Hela det dimensionerade flödet beräknas kunna klaras och planen är att en pump alltid ska finnas i reserv. I samband med ombyggnationen ska ledningen fortfarande mynna i Mörtnäsviken men på åtta meters djup, 80 meter ut från strandkanten.

Nämnden har med stöd av ett PM från Stockholm vatten, Hantering av bräddningar vid Stockholm Vatten och synpunkter på bräddningar från Ålstäkets pumpstation, daterat den 19 december 2011 bedömt riskerna för miljö och hälsa vid utsläppspunkten Ålstäket som små. Det är dock fortfarande ett utsläpp som måste beaktas och skyddsåtgärder vidtas.

Klaganden har anfört att PM:et från Stockholm Vatten är mycket summariskt och endast innehåller generella slutsatser om vad som kan hända vid bräddning. Det saknas specifik information om bräddningsvolym och störningsförhållandena i Mörtnäsviken. Ett betydligt bättre underlag behövs för en korrekt bedömning av de lokala effekterna av bräddning och därmed också vilka tekniska lösningar som krävs för att på ett rimligt sätt undvika en negativ miljöpåverkan i viken.

Länsstyrelsen delar klagandens uppfattning att rapporten från Stockholm Vatten förvisso har ett generellt innehåll men trots det ger den en tillräckligt god beskrivning av den aktuella platsen och den omgivande miljön. Länsstyrelsen finner att nämnda rapport tillsammans med vad som i övrigt framkommit i ärendet och vad som anges i beslutet utgör ett tillräckligt underlag för bedömning av de risker som kan uppkomma till följd av bräddning.

Frågan länsstyrelsen härefter har att ta ställning till är om det aktuella föreläggandet är tillräckligt för att kraven i 2 kap. 3 § MB ska anses uppfyllda.

Av nämndens beslut framgår att Värmdö kommuns VA-enhet har driftövervakning dygnet runt samt att det finns en möjlighet att koppla in mobil reservkraft. Denna kopplas dock inte in om andra mer prioriterade anläggningar behöver reservkraften. Vidare framgår att med stöd av ett tydligt egenkontrollprogram ska informationen om att bräddning har skett kunna nå ut på ett effektivt sätt till berörda. Informationen ska finnas tillgänglig på känd plats på hemsidan och för de som passerar ska informationen finnas tillgänglig på platsen för pumpstationen.

Angående frågan om permanent reservkraft vid Ålstäkets pumpstation framgår det att nämnden har bedömt att detta endast kommer skapa problem på andra platser i ledningsnätet. Denna slutsats verifieras i den rapport, Beräkning av kostnader för åtgärder mot bräddningar, daterad den 4 december 2012 som klaganden bifogat till sitt yttrande. Av rapporten framgår att det är relativt få personer anslutna med

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

självfall direkt till Ålstäkets pumpstation, ca 200 villafastigheter och några mindre verksamheter. Det innebär att vid ett stort strömavbrott som omfattar hela Värmdö kommer begränsade mängder vatten komma till Ålstäket och bräddning kommer att ske på andra ställen. Ett permanent reservkraftverk skulle kunna placeras i Ålstäket. Detta skulle dock kräva en att en ny byggnad byggs för att rymma reservkraftverk inklusive bränsletank och avledning av avgaser. Totalt skulle det innebära en kostnad om 500 000 kr. I de situationer som kommunen drabbas av ett större strömavbrott är det troligt att även pumpstationerna i Mölnviken och Tjustvik står utan ström. Vid stationen i Tjustvik finns en gammal bassäng som fungerar som bräddmagasin och klarar flera timmar utebliven drift. Vid Mölnviksviken kommer ett större strömavbrott att leda till bräddningar, förutsatt att vatten pumpas dit från Ålstäket. Även för Mölnviksviken krävs att en ny byggnad uppförs för att rymma ett reservkraftverk. Detta måste dessutom vara större än vid Ålstäket då pumparna i Mölnviksviken har en högre effekt. Totalt bedöms ett reservkraftverk med tillhörande byggnad i Mölnviksviken kosta 600 000 kronor. En lösning med reservkraft hela vägen från Ålstäket till Tjustvik bedöms kosta 1 100 000 kronor.

I fråga om bräddmagasin framgår av ovan nämnda rapport att ett bräddmagasin inte bedöms vara ett realistiskt alternativ med tanke på den storlek som skulle krävas för att magasinet skulle göra någon nytta vid ett haveri. Ett mindre magasin skulle kunna byggas, som klarar av en mindre del av flödet, men bräddningar skulle då ske så fort magasinet fylls. Den sammanlagda kostnaden för ett bräddmagasin bedöms bli minst 6 miljoner kronor, beroende på kostnaden för markintränet. En filtrering skulle enligt ovan nämnda rapport innebära att det fastnar och bräddar vid sidan om. En förlängning av utloppsledningen skulle bli orimligt kostsam i relation till riskerna för miljö och hälsa.

Länsstyrelsen finner mot bakgrund av ovanstående, med särskild hänsyn tagen till att det i dagsläget i förhållande till pumpstationens kapacitet är relativt få fastigheter anslutna och att stationen är anpassad till en stor ökning av antalet anslutna fastigheter, att det föreläggande som nämnden har beslutat om för närvarande får anses vara tillräckligt. Vid en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § MB finns det därför enligt länsstyrelsens mening inte skäl att ställa ytterligare krav. Vad klaganden i övrigt anfört föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Länsstyrelsen kan därutöver konstatera att Hemmesta avloppsanläggning bedrivs med ett tillstånd från miljöprövningsdelegationen den 7 januari 2003. Den nu aktuella pumpstationen synes ingå i den verksamheten. För det fall den nu anmälda ändringen ska betraktas som en ändring av den tillståndsgivna verksamheten finner Länsstyrelsen att den varken innebär en sådan verksamhet som är tillståndspliktig enligt 2-32 kap. MPF eller innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma på ett sådant sätt att tillstånd krävs enligt 1 kap. 4 § MPF.

Datum
2014-12-15

Beteckning
5051-29131-2012

Länsstyrelsen noterar även att det för närvarande pågår en tillståndsprövning av ledningsnätet i Värmdö kommun. Denna prövning kommer att innefatta en helhetsbedömning av hela nätets miljöpåverkan vilken kan komma att omfatta vilka risk- och åtgärdsanalyser som ska göras, vilka regn som det ska dimensioneras för och om det vid en helhetssyn kan anses lämpligare att brädda vid någon annan station.

Länsstyrelsen får avslutningsvis påpeka att vid återkommande bräddningar eller i andra fall av upplevda olägenheter kan anmälan göras till nämnden som har att hantera dessa frågor inom ramen för sin roll som tillsynsmyndighet.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätt, enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsassessor Jörgen Warstrand. Föredragande har varit länsassessor Anna Ahrling. I handläggningen av ärendet har deltagit miljöhandläggaren Kerstin Rosén Nilsson.

Jörgen Warstrand

Anna Ahrling

Kopia till: Värmdö kommun

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Box 1104

131 26 Nacka Strand

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2015-02-04
MÅLNR: M 348-15
AKTBIL: 5

Mål nummer M 348-15, Avdelning 3

Miljö- och hälsoskyddsnämnds beslut angående anmälan om ändrad verksamhet, pumpstation, på fastigheten Ålstäket 7:1 i Värmdö kommun

Ljungs Samfällighetsförening driver gemensamhetsanläggningar och företräder i gemensamma frågor 76 hushåll i bostadsområdet Ljung i Värmdö kommun. I föreningen ingår 47 enskilda fastigheter (nedre Ljung) och en bostadsrättsförening – brf Utsikten – med 29 fastigheter (övre Ljung). I gemensamhetsanläggningarna ingår bl a vägar, mark i anslutning till Mörtnäsviken, bryggor, strandhus m m. En bild utvisande fastigheternas geografiska belägenhet återfinns nedan. Föreningen har överklagat länsstyrelsens beslut i ovanstående ärende till Mark- och miljödomstolen, och inkommer nu - i enlighet med rättens föreläggande - med följande kompletteringar:

1. Fakta.

Ålstäkets pumpstation är den tredje största i kommunen med kapacitet att hantera spillvatten från 30 000 personekvivalenter (pe). Ett ytterligare tillflöde är förutsett, och den nyanlagda bräddningsledningen är därför dimensionerad för 45 000 pe. Ledningen går 80 m ut från vikens innersta del, men slutar på grund av vikens form ca 25 m från närmaste strand (på västra sidan). Placeringen framgår av nedanstående bild:

Eftersom pumpstationen helt saknar ett bräddningsmagasin, inträffar bräddningar direkt om pumparna stannar t ex på grund av ett strömavbrott. Reservkraft finns inte tillgänglig på platsen. I nu-

läget är främst bostadsområden i grannskapet kopplade till Ålstäkets pumpstation, men antalet anslutna pe ökar kraftigt så snart reningsverket i Hemmesta omvandlas till pumpstation, vilket beräknas ske under 2015.

Som framgår av bilden är pumpstationen belägen i ett tätbebyggt område, och en detaljplan för ytterligare bebyggelse vid viken (Östra Mörtlös) har vunnit laga kraft i slutet av 2014. Delar av den planerade bebyggelsen, som totalt omfattar ca 115 nya lägenheter, ligger i direkt anslutning till bräddningspunkten. Viken utnyttjas redan i mycket hög utsträckning för bad från privata bryggor, för båtliv och fritidsfiske.

Från Ålstäkets pumpstation leds spillvattnet vidare till Mölnviksvikens pumpstation. Den är försedd med ett mycket litet (30 kbm) bräddningsmagasin, som vid ett funktionsfel på pumparna där mycket snabbt kommer att fyllas. Vid beräknat maxflöde tar det mindre än 2 minuter, och för att en bräddning skall undvikas stoppas då pumparna vid Ålstäket automatiskt, vilket omedelbart leder till att bräddningen sker där i stället. Inte heller på denna plats finns det tillgång på reservkraft.

Från Mölnviksvikens pumpstation Tjustviks pumpstation f v b till Käppalaverket. Vid Tjustviks pumpstation finns ett stort bräddningsmagasin.

I en rapport (*Recipienteffekter av bräddningar från avloppspumpstationer i Värmdö kommun, 2013-08-26*) har Christer Lännergren på uppdrag av Värmdö kommun beskrivit bräddningsproblematiken i sin helhet. Av rapporten framgår bl a att volymerna vid en bräddning från Ålstäkets pumpstation som varar i ett dygn kan komma att öka från 680 kbm (kubikmeter) år 2012 till 5200 kbm år 2027. Vid tre dygns bräddning kan volymen då komma att uppgå till 25 540 kbm.

2. Miljökonsekvenser av bräddningar.

I detta ärende har Bygg- miljö- och hälsoskyddsnämndens samt länsstyrelsens värdering av miljöriskerna vid bräddningar baserats på en tidigare rapport från Stockholm Vatten, också den författad av Christer Lännergren. Vi har kritiserat den för att vara otillräcklig som underlag för bedömning av konsekvenserna av bräddningar från Ålstäkets pumpstation, eftersom den avser Torsbyfjärden i sin helhet, och inte behandlar förhållandena vid bräddningspunkten längst in i Mörtlösviden. Länsstyrelsen har dock vid sin prövning av ärendet ändå ansett att den trots denna begränsning utgör ett tillräckligt underlag för bedömning av riskerna.

Även i Christer Lännergrens senaste rapport redovisas effekterna tyvärr i de flesta fall för hela vattenförekomster, även då utsläppspunkterna t ex är belägna i vikar. Enligt rapporten kan redovisningen av effekter på en hel vattenförekomst emellertid ge en mycket kraftig underskattning av påverkan nära utsläppspunkten. Mikrobiell förorening anses vara den effekt som sannolikt är störst för människor som berörs av en bräddning. Bräddvattnet måste spädas 10 000 till 100 000 gånger för att bakterietalet ska understiga gränsen för tjänligt badvatten. En så stor spädning kan inte uppnås nära utsläppspunkten.

Av rapporten framgår vidare att recipientens egenskaper – djup, storlek och vattenomsättning – spelar liten roll för effekterna i närområdet. De är i stället starkt beroende av om utloppsledningen mynnar nära eller långt ut från stranden, på litet eller stort djup och om bräddvattnet lagras in över

eller under språngskiktet. I rapporten sägs specifikt att strömförhållandena i den södra delen av Torsbyfjärden (d v s Mörtnäsviken) inte är kända.

Vi vill då framhålla följande:

Vi har aldrig sett oss ha anledning att ifrågasätta expertisens slutsats att Torsbyfjärden i sin helhet återhämtar sig relativt snabbt efter en bräddning. Vad vi påpekar är enbart att förhållandena i Mörtnäsviken – vår boendemiljö - direkt påverkas mycket negativt vid en bräddning. Det värsta scenariot är ett lokalt strömavbrott då Ålstäkets pumpstation och/eller Mölnviksvikens pumpstation blir strömlös medan systemet i övrigt är i funktion och fortsätter mata stationen med fulla flöden på upp till 400 l/s.

En kombination av kända fakta (enligt ovan) leder till följande slutsatser: Om pumpstationerna drabbas av ett strömavbrott som varar ett dygn och 26 000 pe är anslutna till systemet, kan bräddningsvolymen uppgå till 5 200 000 liter (vilket är lågt räknat vid ogynnsamma omständigheter). Hela denna volym orenat spillvatten släpps ut på 8 m djup 25 m från stranden. För att undvika att vattnet blir hälsovådligt krävs då en utspädning med minst 52 000 000 000 liter vatten, vilket är praktiskt omöjligt på denna plats. Eftersom delar av spillvattnet dessutom inte sönderdelats i en pumpstation, utgörs en del av bräddningsvolymen av fasta partiklar som fekalier, papper etc.

Slutsatsen är given – det blir vid en bräddning snabbt mycket stora problem i Mörtnäsviken med hälsorisker och en synnerligen otrevlig miljö för de närboende.

Det hjälper naturligtvis inte att kommunen har ett avancerat system för driftövervakning, om man ändå inte kan vidta någon åtgärd – bräddningen fortgår så länge strömavbrottet varar. Det har hittills aldrig inträffat att kommunen utnyttjat sina mobila reservkraftaggregat för att eliminera effekterna av ett strömavbrott vid Ålstäket eller Mölnviksviken, och inget talar heller för att detta kommer att ske vid framtida strömavbrott. Trots att spillvattenvolymerna i dagsläget är väsentligt mindre än de kommer att bli i framtiden, har vi vid ett flertal tillfällen - senast i oktober 2014 - kunnat konstatera att effekterna av en bräddning visar sig på vattenytan vid bräddningsrörets mynning redan minuter efter det att ett strömavbrott inträffat.

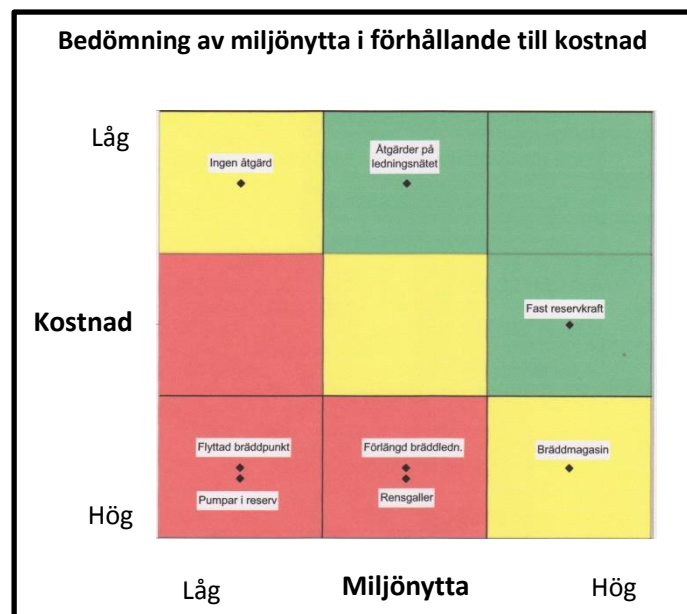
3. Möjliga åtgärder för att förhindra bräddningar

Värmdö kommun har i sitt yttrande över vårt överklagande påpekat att det idag saknas teknik för att helt undvika bräddningar från ledningssystemet. Enligt vår uppfattning utgör detta inte något skäl för att avstå från de lösningar som faktiskt är möjliga.

På uppdrag av Bygg- miljö-och Hälsoskyddsnämnden har samhällsbyggnadskontoret utrett vilka ytterligare åtgärder som skulle kunna vidtas i syfte att minska effekterna av bräddningar från Ålstäkets pumpstation. I rapporten (*Beräkning av kostnader för åtgärder mot bräddningar, 2012-12-04*), som upprättats av Johanna Danielsson, diskuteras i princip samma åtgärder som vi föreslagit i vår inlägga till nämnden och i överklagandet till länsstyrelsen. I rapporten blir slutsatsen att en flyttning av bräddpunkten, förlängning av bräddledningen, ytterligare pumpar i reserv, bräddmagasin och rensgaller inte bedöms som realistiska ur ekonomisk och/eller teknisk synvinkel. Utredningen ligger

synbarligen till grund för Värmdö kommuns yttrande över vårt överklagande av BMH-nämndens beslut. Vi har i nuläget inte skäl att ifrågasätta kommunens slutsatser vad gäller dessa åtgärder.

Den samlade bedömningen i rapporten blir emellertid följande: Om de redan utförda åtgärderna mot bräddningar inte skulle bedömas som tillräckliga är ett fast reservkraftverk det enklaste och mest kostnadseffektiva sättet att minska risken för bräddningar. Om ett reservkraftverk placeras i Ålstäket, bör det även sättas ett i Mölnviksviken för att säkerställa att problemet inte bara flyttas till nästa station. Bedömningen sammanfattas i följande bild:

Slutsatsen i rapporten bekräftar alltså att den bedömda miljönyttan är hög på en investering i linje med vårt förstahandsyrkande att Ålstäkets pumpstation och erforderligt antal efterföljande pumpstationer (=Mölnviksviken) skall förses med fast reservkraft, .

4. Våra slutsatser:

1. Vid en bräddning från Ålstäkets pumpstation kan mycket stora problem och olägenheter uppstå i närmiljön till bräddningsrörets mynning, särskilt när belastningen ökat genom tillkoppling av ett stort antal ytterligare användare. Att problem uppkommer vid en bräddning är otvistigt. Problemen i närmiljön har emellertid blivit otillräckligt beskrivna och för lågt värderade i de handlingar som legat till grund för Bygg- miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut och Länsstyrelsens avvisande av vårt överklagande.
2. Det är fullt möjligt att till en rimlig kostnad (1,1 mkr) eliminera den viktigaste anledningen till att bräddningar uppkommer vid Ålstäket . Fast reservel vid Ålstäket och Mölnviksviken är en okomplicerad åtgärd som inte medför att problemen flyttas till en annan del av ledningssystemet, eftersom Tjustviks pumpstation redan har ett tillräckligt stort bräddmagasin. Om detta i något enstaka läge skulle riskera att överfyllas, kan man via övervakningssystemet i så fall fatta beslut om vilken bräddningspunkt som är lämpligast vid det aktuella tillfället. Problemen med att göra en investering i fast reservel har därför överbetonats vid behandlingen av detta ärende.

3. Det är inte rimligt att en kommun med uttalat höga ambitioner på miljöområdet utsätter sina invånare för stora miljömässiga risker och olägenheter, om de kan undvikas genom tämligen enkla åtgärder. Ytterligare investeringar för att minska risken för bräddningar är därför i hög grad motiverade.

5. Yrkande

Att Värmdö kommun i enlighet med Miljöbalken och i syfte att minska risken för bräddningar åläggs skyldighet att som villkor för driften av Ålstäkets pumpstation göra en kompletterande investering i fast reservkraft.

Värmdö, den 28 januari 2015

Ljungs samfällighetsförening

Peter Hallén, ordförande

Postadress: Box 41, 139 21 Värmdö